

Valtakunnalliset luonnontuotepäivät 2021

Nokkosen tuotanto ja käyttö kehittyvät

Françoise Martz (Luke)
Tapio Pyörälä (Lapin AMK)

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

1

Luonnontuotepäivät 2021

LAPIN AMK
Lapland University of Applied Sciences

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Nokkonen (*Urtica dioica*)

- **A multipurpose plant**
- Dioecious (♀ + ♂ plants)
- Native to Europe
- Perennial
- Nitrophile
- Good frost resistance
- Few pathogens/pests
- Resilient to extreme events (not flooding!)

Minerals, vitamins, proteins, bioactive compounds (Functional food / Feed / Cosmetics /..)

Minerals, vitamins, bioactive compounds (Functional food,..)

Fibers (textile, composite,..)

Bioactive compounds (pharmaceutics,..)

50%

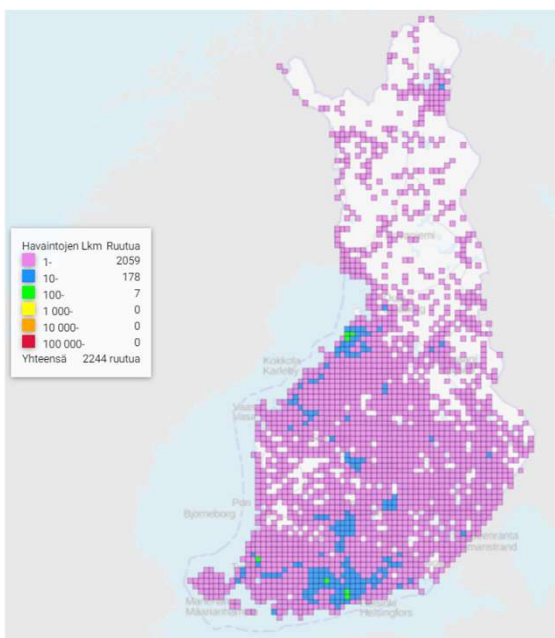
Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Nokkonen Suomessa

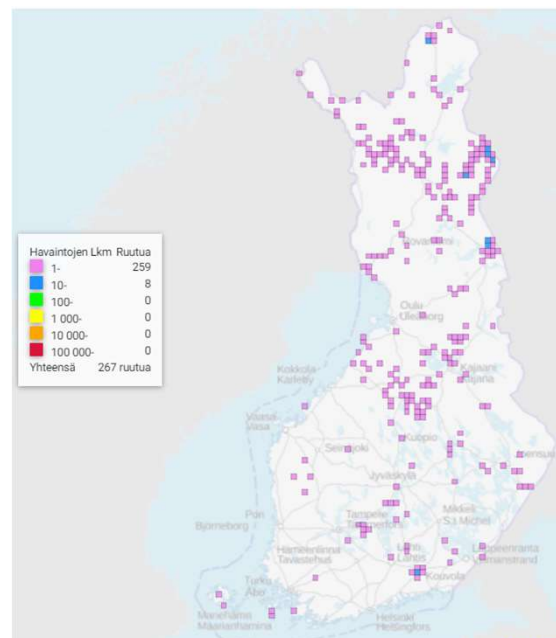
- Isonokkonen (*Urtica dioica*) (Stinging nettle)
- Subspecies
  - Dioica (*etelänokkonen*): most common
  - Sondenii (*pohjannokkonen*): no hairs, more rare

Nokkonen Suomessa

Etelänokkonen
10824 havaintoa

Pohjannokkonen
695 havaintoa

Suomen
Lajitietokeskus
lafi.fi

Nokkonen Suomessa

- Nettle is **multivalorable** → all parts of the plant can AND should be used
  - Grows well under high latitudes
  - Increasing interest and demand
  - Cultivation is developing in other EU countries
  - In Finland:
    - N. 5-10 ha cultivated area
    - Mainly used for food applications
    - Limited organic cultivation
    - More expensive than international nettle
- **ARKNOKK**

ARKtinen NOKKonen

- ✓ **Support companies already using nettle**
- ✓ **Establish the grounds for a nettle value-chain in Lapland**
- ✓ Optimize cultivated nettle yield and quality using **organic** cultivation techniques
- ✓ Ensure regular supply of nettle as a raw material to companies
- ✓ Promote the use of nettle as a raw material by companies and end-users

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

ARKtinen NOKKonen

- Luonnonvarakeskus (pää toteuttaja) ja Lapin ammattikorkeakoulu Oy (osatoteuttaja)
- Yhteistyössä mm. Ammattiopisto Lappia (Loue), Paliskuntainyhdistys
- Rahoitus
  - Euroopan aluekehitysrahasto (**EAKR**): Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
  - Luke; Lapin AMK
  - 513 518 €, josta EAKR:n ja valtion osuus **80%** (410 813€)
- 4.2020-3.2023

Agenda

1. Introduction
2. Which nettle to cultivate / Mikä nokkonen viljelyyn ?
3. How to cultivate it / Miten viljellään?
4. How to use it / Miten käytetään? (pororehu)
5. The future of nettle in Finland / Nokkonen tulevaisuudessa Suomessa

Mikä nokkonen viljellään?

- Which seeds to use?
- Which nettle for what application?
- Is there any difference between nettle growing in different parts of Finland?
- How does the origin affect the yield, the nutritive value and the content of bioactive contents?

Mikä nokkonen viljelyyn?

- Kesällä 2020 kerätty yhteensä 110 kasviyksilöä 12 eri alueelta (kanta)
- Pohjannokkonen (★): identification issue
- Viljelty Louella (Lappia)
- Growth, nutritional value, bioactive compounds
- .... → selection completed in 2022

- 1-2: **IN**ari
- 3: **KIT**tilä
- 4: **MUO**nio
- 5: **POS**io
- 6: **ROV**aniemi
- 7: **SAL**la
- ★ 8: **SAV**ukoski
- ★ 9: **VÄR**riö
- 10: **SUO**nenjoki
- 11: **TAM**mela
- 12: **TER**vola
- ★ 13: **YLL**äsjärvi

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Composition: NO₃

- 2020 samples, from original sites, leaves
- Acceptable Daily Intake (ADI) = **3.7mg/kg BW/d** → 260mg/d 70kg

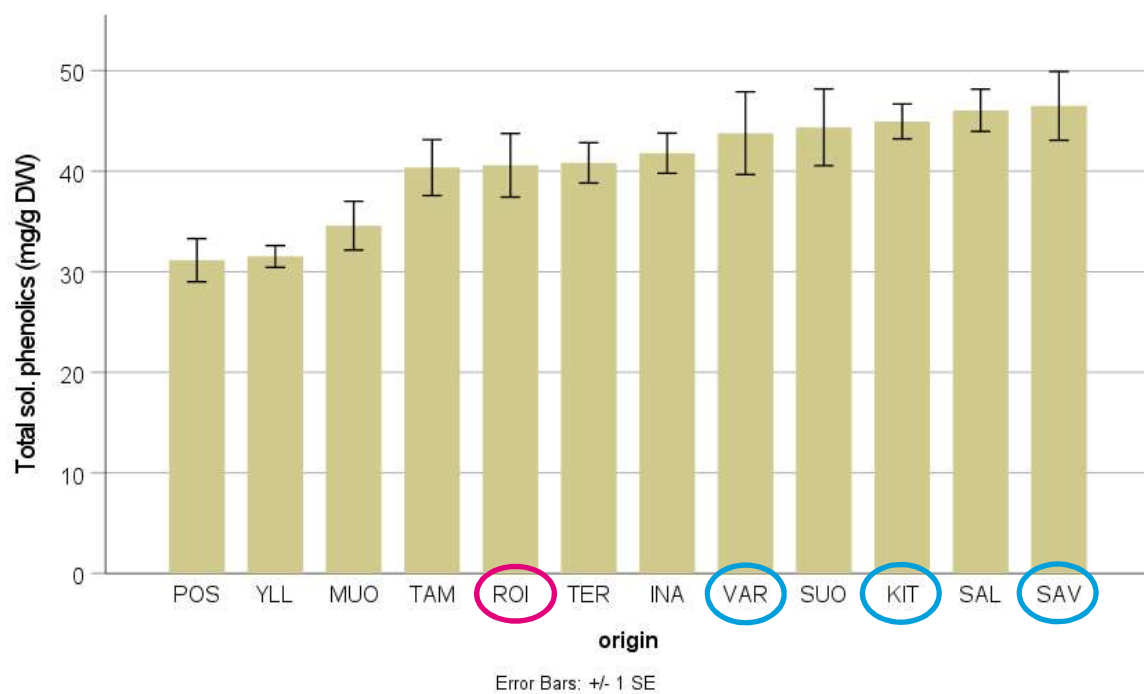
Origin	NO ₃ ion	
	mg/100g DW	mg/100g FW
Accessions	112	22
Harvest Loue 2020 (ROV)	576	115

- Seasonal changes? Fertilization?

Composition: phenolics

- 2021 samples, cultivated in Loue
- Two groups of compounds
  - **Hydroxycinnamic acids (HCA)** 72%:
    - Caffeic acid derivatives (70%): Two major compounds (39% **caffeoyl malic acid**, 27% **chlorogenic acid**)
    - p-coumaric acid derivatives (2%)
  - **Flavonols** 28% (quercetin-derivatives for >25%)
- 41.2 ± 9.3 mg/g DW

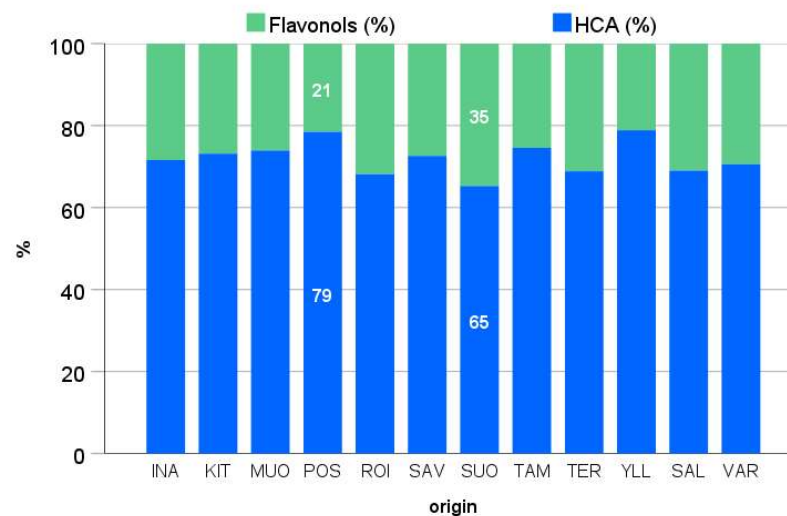
Composition: phenolics

Composition: phenolics

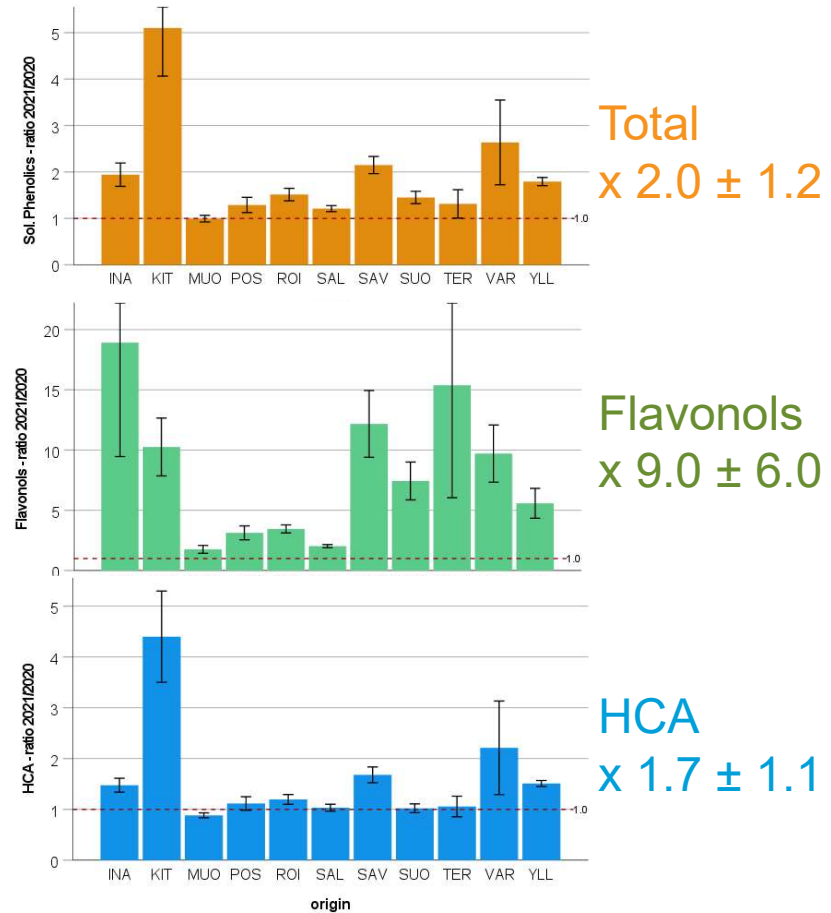
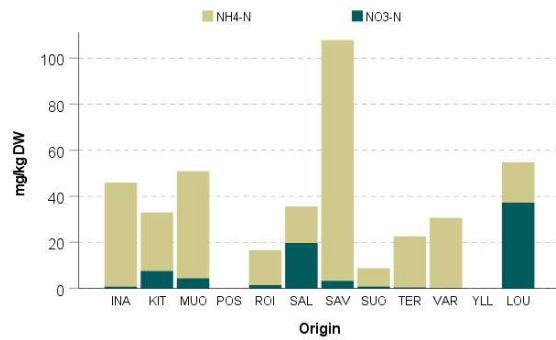
Variation in the composition remains limited

% flavonols: 21-35%

Composition:

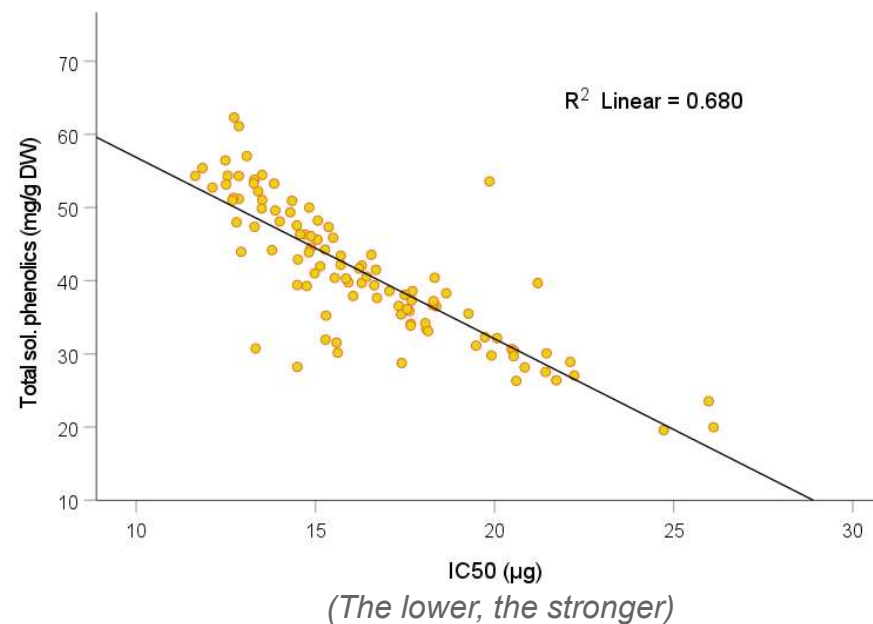
- 2020 (origin site) vs 2021(field)?
- Higher concentrations in 2021
- Higher increase in flavonols than HCA
- Soil nutrient effect?

Composition: antiradical activity

Good correlation between antiradical activity (IC50) and the concentration of soluble phenolic

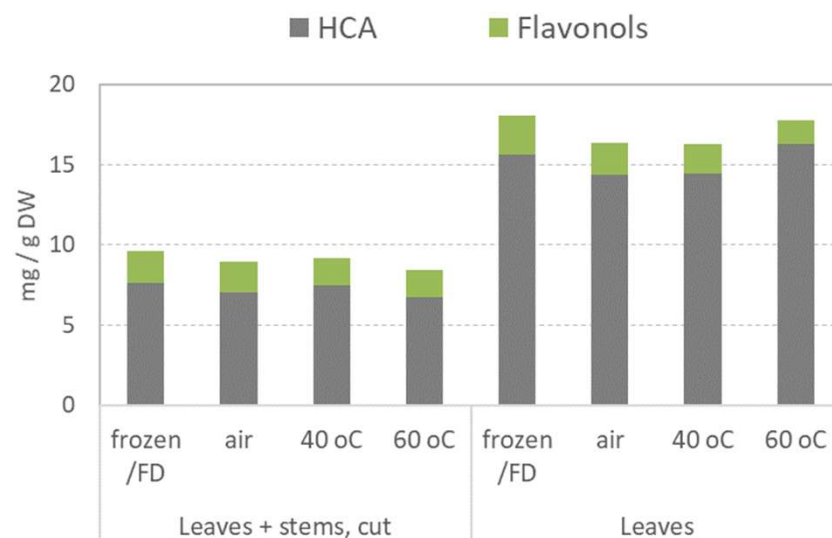
☞ The **antiradical activity** can be used as a marker (easier to measure, DPPH method)

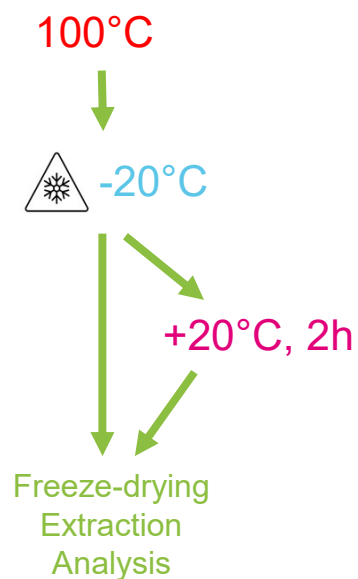
Effect of processing: drying (kuivaus)

- Drying does not affect the phenolic concentrations
- Leaves are richer in soluble phenolics

Effect of processing: blanching (ryöppäys)

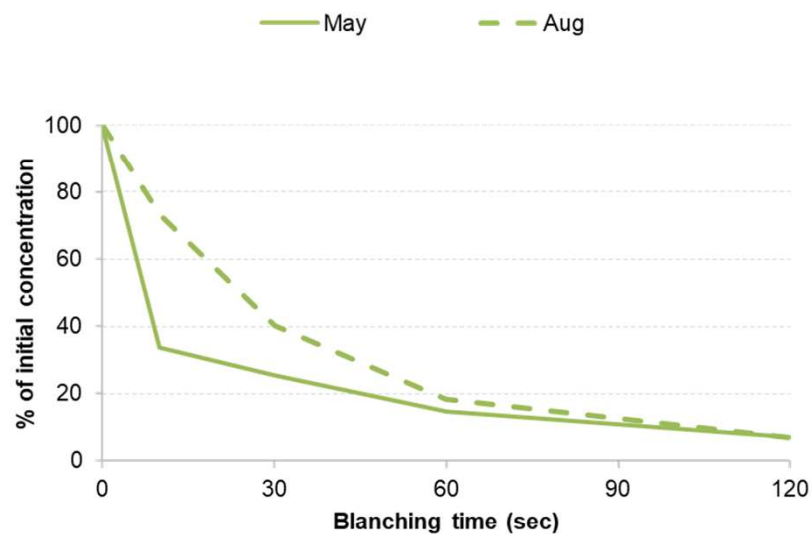
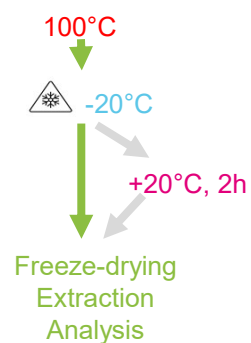
Fresh frozen leaves

May and August leaves

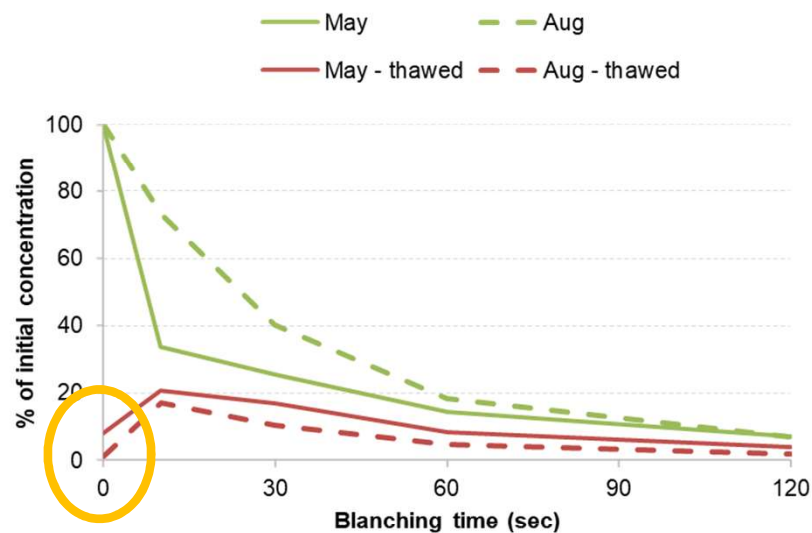
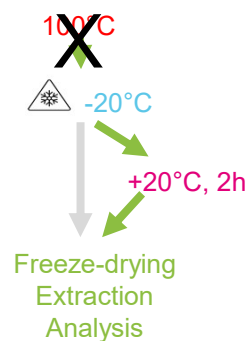
Effect of processing: blanching (ryöppäys)

- Blanching destroys the phenolics

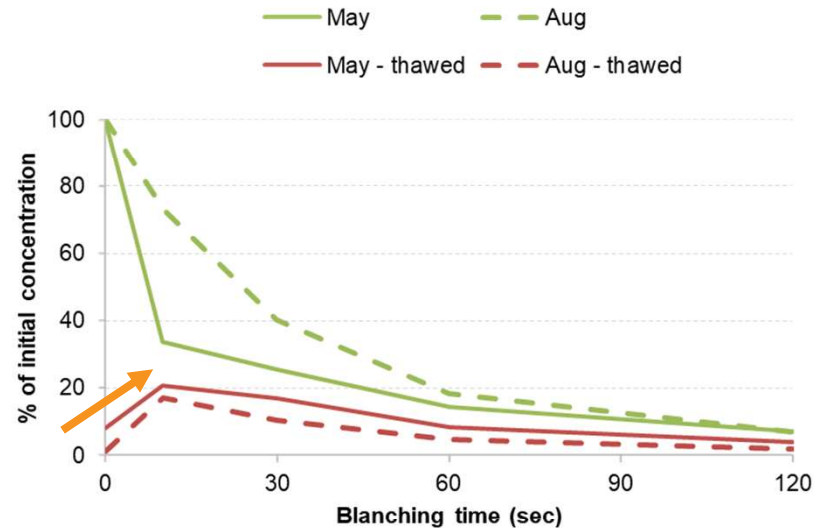
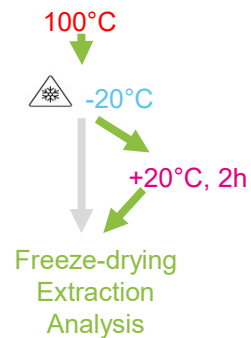
Effect of processing: blanching (ryöppäys)

- Blanching destroys the phenolics
- Thawing destroys the phenolics

Effect of processing: blanching (ryöppäys)

- Blanching destroys the phenolics
- Thawing destroys the phenolics
- Blanching allows maintaining some phenolic content (maintain the green color!)

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Agenda

1. Tausta
2. Mikä nokkonen viljellä?
3. Miten viljellään?
4. Miten käytetään? (pororehu)
5. Nokkonen tulevaisuudessa Suomessa

Nokkosen viljely

Suorakylvö

- Taloudellinen
- Suuri siementarve
- Epätasainen itäminen ja rikkakasvien torjunta
- Onnistuminen voi viedä useita vuosia

Kasvullinen lisäys juurakoista

- Aikaa vievä ja epävarma
- Juurtuminen hidasta
  - Suoraan avomaalle istutettuna arka sään vaihteluille, kasvihuoneessa juurruttaminen edesauttaa selviämistä

Taimi-istutus

- Kustannustehokkain tapa perustaa kasvusto
- Taimituotanto ei välttämättä vaadi kasvihuonetta, kunhan olosuhteet ovat muutoin kunnossa
- Pienempi siementarve
- Varmin kasvuun lähtö

Nokkosen viljelykokeet

Tavoite:

Nokkosen viljelykokeilla tavoitellaan optimaalista ja taloudellisesti kannattavaa luonnonmukaista viljelytekniikkaa ja sadonkorjuuta, joka madaltaa viljelijöiden kynnystä aloittaa nokkosen viljely.

Kylvö- ja esikasvatuskokeet

- Mitkä tekijät (kasvualusta, lannoitteet, olosuhteet ym.) vaikuttavat siementen itävyyteen ja esikasvatukseen

Istutuskokeet

- Mansikkapenkit
  - Istutustiheys
  - Muovikate
- Perunaharju
  - Istutuslannoituksen vaikutus
  - Luomulannoitteiden vaikutus
  - Rikkakasvien torjuntamenetelmät
  - Sadonkorjuumenetelmät
- Tasamaa
  - Koneiden käyttö istutuksessa
  - Luomulannoitteiden vaikutus
  - Rikkakasvien torjuntamenetelmät
  - Sadonkorjuumenetelmät
  - Eri maalajien vaikutus

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Agenda

1. Tausta
2. Mikä nokkonen viljellä?
3. Miten viljellään?
4. Miten käytetään? (pororehu)
5. Nokkonen tulevaisuudessa Suomessa

Nokkoson hyödyntäminen porojen rehuissa

Tavoitteena:

- Selvittää poronmistajien kokemukset nokkosesta porojen ravintona
- Selvittää, millaisessa muodossa ja pitoisuuksissa nokkonen maittaa (maittavuuskoee)
- Tutkia, millaisia hyvinvointivaikutuksia nokkosella on (ruokintakoe)
- Mahdollistaa uusien rehukasvien ja ruokintatapojen kehittäminen

Nokkosen hyödyntäminen porojen rehuissa

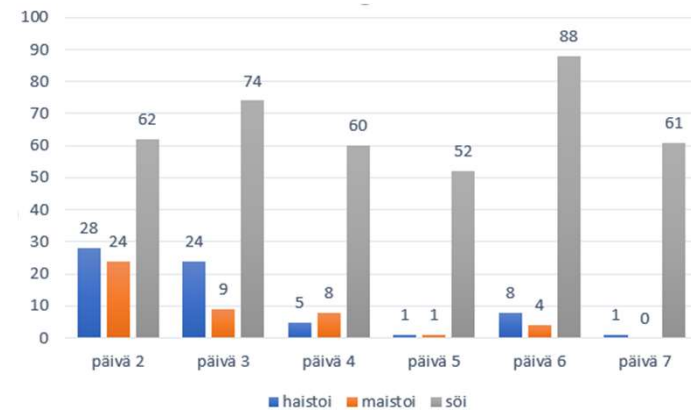
- Maittavuuskoe (28.1 – 31.1.2021)
  - 10 poroa. Jokaisella 5 minuuttia aikaa tutustua tarjolla oleviin rehuihin. Päivän aikana 2 – 4 toistoa
  - Kokeen kesto kolme päivää

<p>Maittavuuskoe päivä 1 "Irto"</p> <ul style="list-style-type: none">
• nokkonen tuorepakastettuna, sulatettuna (Ärmätti)
• nokkonen kuivattuna (lehti ja latvaosa varresta) (Loue)
• Ärmätin nokkonen, kuivattu
• koivunlehti
• Jakälä (kutuharju)
• Heinä, silputtu (Pyöröpaali)
• Heinä, silputtu (pyöröpaali) + nokkonen, kuivattu (arknökk) 5% <p>Maittavuuskoe päivä 2 "Pelletit"</p> <ul style="list-style-type: none">
• Heinäpelletti 100%
• nokkospelletti 10% (Loue)
• nokkospelletti 15% (Loue)
• nokkospelletti 55% (Loue)
• Nokkospelletti 100% (Loue)
• Kerppupelletti
• täysrehu1 (poro-elo)
• täysrehu2 (poroherkku)
• täysrehu3 (tähti-poro) <p>Maittavuuskoe 3 "Blokkaako poro nokkospelletit pois täysrehuista"</p> <ul style="list-style-type: none">
• Täysrehu 1 (täysrehua 90% ja nokkospellettiä 10%)
• Täysrehu 2 (täysrehua 90% ja nokkospellettiä 10%)
• Täysrehu 3 (täysrehua 90% ja nokkospellettiä 10%)
--

Nokkosen hyödyntäminen porojen rehuissa

- Totutusruokinta (21.3 – 29.3.2021)
  - 10 poroa, 7 päivää
  - Teollinen täysrehu ja nokkosmix. Rehut eri kaukaloissa.
  - Seurattiin porojen aktiivisuutta ruokintakaukaloilla

Nokkosen hyödyntäminen porojen rehuissa

Ruokintakoe 2021 – 2022

- Kokeen kesto 4 kuukautta
  - Joulukuu 2021 – Maaliskuu 2022
- Kolme ryhmää
  - Tutkimus (vain Nokkosmix, tarvittaessa jäkälä)
  - Kontrolli (vain täysrehu, tarvittaessa jäkälä)
  - Maasto (täysrehulisä, laiduntavat vapaasti)
- Jokaisessa ryhmässä 12 poroa
- Verikokeet, kuntoluokitus ja tiineystarkastus kokeen alussa ja lopussa

Agenda

1. Tausta
2. Mikä nokkonen viljellä?
3. Miten viljellään?
4. Miten käytetään? (pororehu)
5. Nokkonen tulevaisuudessa Suomessa

Nokkonen tulevaisuudessa Suomessa

- Kiinnostus nokkosen käyttömahdollisuuksiin ja viljelyyn lisääntynyt
  - Villiyrttien nouseva suosio lisännyt nokkosen kysyntää
- Nokkosen viljelypinta-alat kasvussa koko Suomessa
  - Vuonna 2016 arvioitu viljelypinta-ala 3 – 5 hehtaaria, nyt vuonna 2021 arviolta 5 – 10 hehtaaria
- Pääasiallinen käyttötapa edelleen elintarvikkeet
  - Erityisesti tuoreen nokkosen käyttömahdollisuudet ja kysyntä kasvanut
  - Uusia käyttötapoja tutkitaan paljon (mm. rehut, tekstiilit)
- Yhteistyöverkoston kehittäminen

Viestintä

- Verkkosivusto www.arctinennokkonen.fi (English version available)
- Sosiaalinen media www.facebook.fi/arctinennokkonen
- Instagram → @arctinennokkonen

- Kehittämistyöpaja Nokkosesta puhtia yhteistyöhön 18.11.2021 klo 10.00 - 16.00
  - Lapin ammattikorkeakoulu, Rovaniemen campus
  - Tapahtumakutsu Facebookissa.
  - Lisätietoja: Tapio Pyörälä | tapio.pyorala@lapinamk.fi | 040 1820 529

Kiitos! Thank you!

francoise.martz@luke.fi

☎ 029 532 4419

tapio.pyorala@lapinamk.fi

☎ 040 50 85 772

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma